

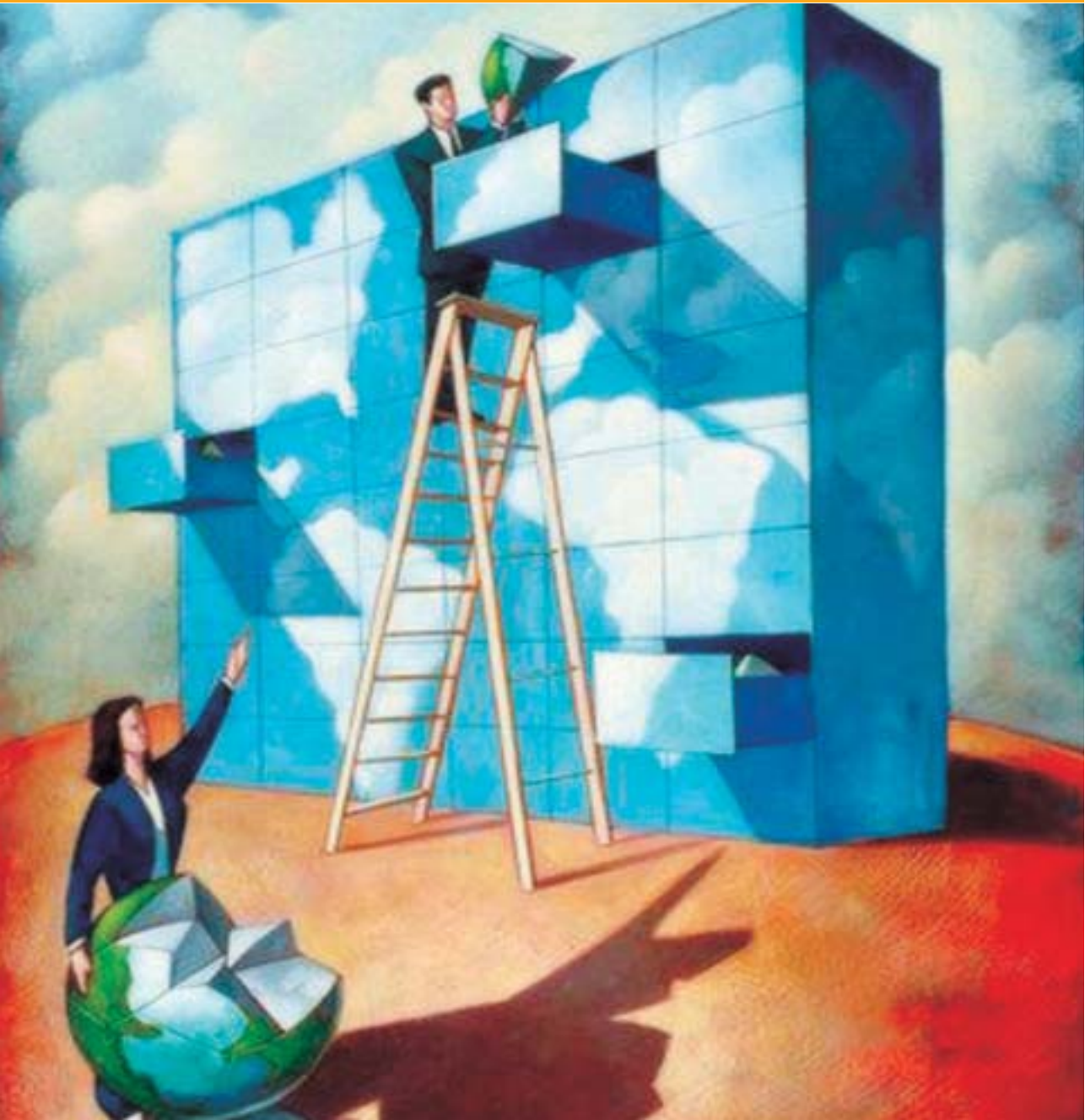
Centar za demokratiju
i ljudska prava

Center for Democracy
and Human Rights

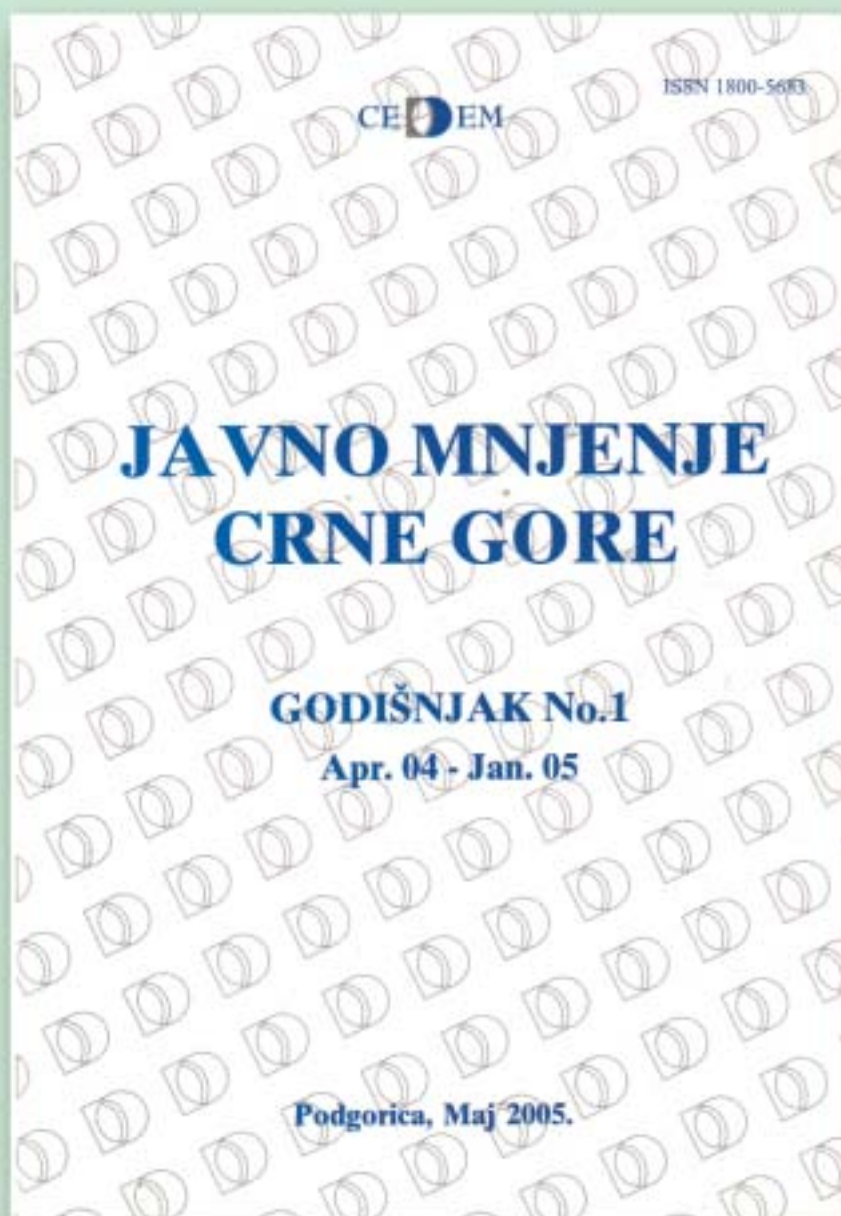
Bulevar Džordža Vašingtona 51, 3/48
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: ++381 81 205 280, fax: ++381 81 234 368
e-mail: cedem@cg.yu, www.cedem.cg.yu

broj 14 • jun - septembar 2005. god.

NEWSLETTER

U izdanju CEDEM-a:

CEDEM

ISBN 1800-5603

JAVNO MNJENJE CRNE GORE

GODIŠNJAK No.1

Apr. 04 - Jan. 05

Podgorica, Maj 2005.

Prof.dr Veselin Pavićević

Uslovi za organizovanje referenduma - zakonska regulativa

Medjunarodni ekspertski okrugli sto u kontekstu medjunarodnog prava i prakse
Podgorica, 22. - 25. septembar 2005.

U nedostatku jasno i precizno definisanih standarda medjunarodnog prava i prakse, preostaje da se tačke oslonca u analizi kompatibilnosti zakonodavstva Crne Gore sa normama medjunarodnog prava i prakse traže u okviru postojećih preporuka i sugestija sa relevantnih adresa.

Zapravo, sve dok se, shodno Preporuci Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope br. 1704 od 29. aprila 2005. godine, ne izradi Priručnik o referendumima i sličnim inicijativama, među najvažnije tačke oslonca, bez sumnje, spadaju:

- Dokument Kopenhavske konferencije OEBS-a o ljudskoj dimenziji od 29. juna 1990;
- Pregled stavova i preporuka OEBS-a/ODIHR-a o crnogorskom Zakonu o referendumu od 6. jula 2001. godine;

- Izvještaji Misije OEBS-a/ODIHR-a o parlamentarnim i predsjedničkim izborima održanim u Crnoj Gori u periodu od 1998 do 2003. godine;
- Uputstva za ustavne referendume na nacionalnom nivou Venecijanske komisije od 6 i 7. jula 2001. godine;

Smjernice za izbore Venecijanske komisije od 18 i 19. oktobra 2002. godine. Smjernice za izbore Venecijanske komisije predstavljaju zapravo konkretne odgovore na pitanja i zahtjeve formulisane u Rezoluciji 1264 Stalnog odbora Parlamentarne skupštine savjeta Evrope od 8. marta 2001. godine. Skupština je ovaj dokument usvojila pod nazivom Kodeks dobrog vladanja u izborima početkom 2003. godine. Inače, kako se navodi u ovom dokumentu, preporuke se zasnivaju na

osnovnim principima evropskog izbornog nasljedja i, prije svega, one predstavljaju suštinu pozitivne prakse u izbornim pitanjima.

Polazeći od činjenice da je veza između referendumu i izbora jasna koliko su komplementarni direktna i predstavnička demokratija, posebnu pažnju valja posvetiti onome što preporučuju upravo Smjernice Venecijanske komisije. Odnosno, šta pozitivno zakonodavstvo Crne Gore, prije svega, Zakon o referendumu, Zakon o izboru odbornika i poslanika, odnosno Zakon o biračkim spiskovima sadrže, odnosno eventualno ne sadrže u skladu sa navedenim smjernicama?

A) OPŠTE PRAVO GLASA - PRAVILA I PRINCIPA:

Ograničenja:

STAROST - pravila i principi ispunjeni su u potpunosti - i aktivna i pasivna biračka legitimacija stiče se minimalnom starošću, odnosno punoljetstvom i to sa 18 godina;

DRŽAVLJANSTVO - državljanstvo kao uslov za glasanje postojalo je u izbornom zakonodavstvu Crne Gore u periodu od oktobra 1992. do februara 1998. godine. U pozitivnom Zakonu predviđeno je kao uslov za pasivnu biračku legitimaciju (čl. 41, st.1);

PREBIVALIŠTE - ono se predviđa kao uslov, i to na način kako pojam prebivališta tretiraju Smjernice Venecijanske komisije. Inače, dužina trajanja prebivališta tokom razvoja u izbornom zakonodavstvu Crne Gore kratala se u rasponu od 3 do 24 mjeseca. Uz to, pozitivne norme rezultat su konsenzusa kreatora zakona a produkt su, prije svega, njihovog nastojanja da se eliminišu eventualne mogućnosti zloupotrebe službenih ovlašćenja državnih organa. Međutim, važeća norma krije u sebi i mogućnost kršenja osnovnog prava tj. ostvarivanja prava glasa na lokalnom nivou za birače koji u među intervalu promijene mjesto prebivališta

unutar teritorije Crne Gore; što se, naravno ne manifestuje u slučaju referendumu;

ODUZIMANJE BIRAČKOG PRAVA - pozitivni zakoni Crne Gore spadaju u najliberalnije, odnosno slučajevi i kada postoje zasnovani su na zakonu, tiču se isključivo poslovne nesposobnosti i podrazumijevaju pravosnažnu sudsku odluku. Nijedna druga kategorija birača ne dolazi pod udar ovog izuzetka.

2. Birački spisak:

evidencija biračkog prava u Crnoj Gori počiva na načelima opštosti, jedinstvenosti i stalnosti biračkog spiska, što se u uporednoj praksi pokazuje kao efikasniji metod od posebnih, nejedinstvenih i povremenih registracija birača;

birački spisak vodi se po službenoj dužnosti čime se smanjuje mogućnost improvizacije i propusta koji neminovno prate povremeno organizovanu administraciju, odnosno povećava efikasnost kontrole evidencije;

birački spisak je javna isprava u koju se, uz obavezu nadležnog državnog organa da o tome obavijesti građane, može ostvariti uvid, upis, brisanje, izmjena, dopuna ili ispravka u roku od tri dana od dana raspisivanja izbora do dana njegovog zaključenja. Naknadne intervencije mogu se vršiti na osnovu odluke suda;

Dakle, u pogledu evidencije birača ispunjeni su svi normativni kriterijumi predviđeni Smjernicama.

B) JEDNAKO PRAVA GLASA:

Svaki birač ima jedan glas;

U pogledu ravnopravnosti, naročito one koja se odnosi na kampanju, to jeste medijsku pokrivenost a naročito od strane državnih medija i finansiranje kampanje, Zakon o referendumu, kao osnovni akt je ostao nedorečen. Naime, članom 15 st. 2 predviđeno je da će bliže odredbe o kampanji posrestvom javnih glasila propisati nadležna skupština posebnom odlukom, dok o finansijskim sredstvima

za kampanju nema nijedne odredbe;

Realno je pretpostaviti da će najveći dio neriješenih pitanja biti ureden na sličan način kao u slučaju sprovođenja izbora, o čemu su inače stranke postigle najveći stepen saglasnosti, kao uostalom u slučaju dužine prebivališta;

C) SLOBODNO PRAVA GLASA:

Kad je u pitanju sloboda birača da formiraju mišljenje, situacija je izvjesno slična problemima kampanje, s tim što bi se moralo voditi računa o preporukama ODHIR-a iz 2001. godine, pri čemu opozicija treba da ima u vidu konstataciju izrečenu u Uputstvu Venecijanske komisije da za razliku od izbora u slučaju referendumu nije potrebna totalna zabrana da vlasti podržavaju, odnosno da su protiv predloga koji se stavlja na referendum.

U dijelu koji tretira slobodu birača da izraze želje i borbu protiv izborne krađe dokument podrazumijeva pravila ponašanja obuhvaćena kroz 15 tačaka. Deset od njih u potpunosti su inkorporirane u važeći zakon o izborima, tri su djelimično obuhvaćene a dvije nikada nijesu ni bile dio normi i prakse izbora u Crnoj Gori. Riječ je o glasanju elektronskim putem, odnosno upotrebi tzv. mobilnih glasačkih kutija.

D) TAJNOST PRAVA GLASA:

Zakonodavac je predvidio visok stepen zaštite. Doduše, postoje preporuke Posmatračke misije koje se tiču jednog tehničkog detalja, odnosno postupka odvajanja kupona sa glasačkog listića što bi u konačnom označilo eliminisanje eventualne mogućnosti narušavanja principa u dijelu koji, faktički, ne utiče na regularnost izbora.

***

Napokon, u pogledu uslova za implementaciju navedenih principa, a u skladu sa Smjernicama Venecijanske komisije, može se konstatovati sljedeće:

Opšti uslov - poštovanje osnovnih ljudskih prava a posebno slobode izražavanja i okupljanja - ispunjen je u mjeri da zadovoljava kriterijume dobrog vladanja u izborima;

Za razliku od opšteg uslova, za izborni zakon se ne može reći da posjeduje neophodni stepen stabilnosti, pri čemu ne mislim na zaštitu od manipulacija jedne ili više partija u odnosu na ostale partnere u izbornom procesu, već na činjenicu da je sistem, saglasno volji svih ključnih aktera na političkoj sceni, u pojedinim strukturnim elementima često izložen promjenama i to nerijetko u intervalima kraćim od godinu dana od dana održavanja izbora. Iz tog razloga sklon sam tvrdnji da ovdašnje partije doživljavaju politički prostor kao privatno vlasništvo, koristeći pravila o izborima kao sredstva za jednokratno upravljanje konfliktima. Ili drugačije rečeno, konstanta u razvoju izbornog sistema u Crnoj Gori je jačanje mjesta i uloge partija na račun ostalih sudionika izbornog procesa, odnosno birača, kandidata i organa za sprovođenje izbora. Naravno, kad su u pitanju birači i kandidati taj se problem ne može manifestovati u slučaju referendumu već se tiče isključivo izbora za predstavničku vlast. Međutim, u pogledu organa za sprovođenje referendumu situacija je drugačija. Naime, imajući u vidu opasnost od mogućeg bojkota referendumu zakonodavac se opredijelio za jedino moguće rješenje, a to je ne propisati obavezu višestranačkog sastava komisija za sprovođenje referendumu. Opasnost o kojoj je riječ, bila ona otvorena ili latentna, treba imati u vidu kao mogućnost osporavanja validnosti rezultata referendumu od strane zagovornika bojkota. U tom slučaju, jedino rješenje ovog problema nalazi se u rukama ovlašćenih posmatračkih misija.

Poslednje i najvažnije, normativno i stvarno nesporno je obezbijeden neophodan broj proceduralnih garancija, naročito u vezi organizacije glasanja.

Aktivnosti CEDEM-a

Seminar:

Seminar za advokate o Evropskoj konvenciji za ljudska prava

Budva, 24-26. jun 2005.

Seminar za crnogorske advokate u vezi sa "Evropskom konvencijom o ljudskim pravima" organizovan od strane Savjeta Evrope, Advokatske Komore

Republike Crne Gore i CEDEM-a. Na seminaru se govorilo o odnosu EKLJP i domaćih zakona i prakse. Projekat je finansiran od Savjeta Evrope.

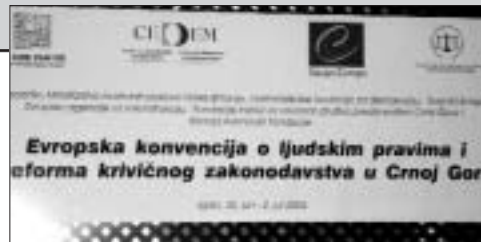
Seminar:

„Evropska konvencija o ljudskim pravima i reforma krivičnog zakonodavstva“

Igalo, 1-2. jul 2005.

Seminar za crnogorske sudije, tužioce i advokate u vezi sa "Evropskom konvencijom o ljudskim pravima" organizovan od strane Savjeta Evrope, AIRE (Advice on Individual Rights in Europe) Centra iz Londona, Centra za obuku sudija Republike Crne Gore i CEDEM-a. Na seminaru se govorilo o aktuelnom procesu reforme krivičnog zakonodavstva u Crnoj Gori u skladu sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

Projekat je podržan od Ministarstva inostranih

poslova Velike Britanije, Vestminsterske fondacije za demokratiju, Savjeta Evrope, Evropske agencije za rekonstrukciju, Instituta za otvoreno društvo i fondacije Konrad Adenauer.

Seminar:

Treninzi za policiju – Pravo na advokata u pretkrivičnom postupku

Bar, 14. maj 2005.

Danilovgrad, 18. jun 2005.

Bijelo Polje, 26. avgust 2005.

Pljevlja, 27. avgust 2005.

Cilj ovih seminara - treninga bio je upoznavanje pripadnika policijskih snaga sa pravom osumnjičenog na advokata u fazi pretkrivičnog postupka. Treninzi su organizovani u saradnji sa Švedskim Helsinškim komitetom.

Seminar:

Evropska integracija Zapadnog Balkana - koje perspektive?**Budva, 15. - 17. septembar 2005.**

Francuska fondacija Robert Schuman, njemačka fondacija Konrad Adenauer i CEDEM, uz podršku Ambasade Francuske u SiCG, organizovali su Konferenciju na temu: »Evropska integracija Zapadnog Balkana - koje perspektive?«. Konferencija predstavlja nastavak saradnje koju CEDEM ima sa ove dvije fondacije. Namjera organizatora je da ovim skupom doprinese boljem razumijevanju razvoja i funkcionisanja evropskih integrativnih procesa i da kroz otvorenu diskusiju dodatno apostrofira njihov uticaj na nase drustvo. Konferencija je tematski bila podijeljena na tri sesije: 1. Buducnost Evropske Unije nakon referenduma u Francuskoj i Holandiji, 2. Evropska buducnost regiona - reforme koje treba izvršiti i 3. Specifinost situacije u Srbiji i Crnoj Gori - koji putevi za EU?

Ucesce na skupu uzeli su predstavnici diplomatskih misija i medjunarodnih organizacija u Crnoj Gori, predstavnici Kancelarije za pridruzi-

vanje EU Vlade Srbije, crnogorskog ministarstva za evropske integracije, profesori sa beogradskog i crnogorskog univerziteta, kao i predstavnici crnogorskih NVO-a koji se bave tematikom evropskih integracija.

CEDEM**Odjeljenje za empirijska istraživanja****OSNOVNI ANALITIČKI NALAZI ISTRAŽIVANJA**
**ZAŠTITA POTROŠAČA
U PERCEPCIJI JAVNOG MNJENJA
- Jun 2005. -**

Osnovni nalaz predmetnog CEDEM-ovog ispitivanja javnog mnjenja mogao bi se sažeti u sljedećim ocjenama:

Potrošačka kultura u Crnoj Gori svakako još uvijek nije na zavidnom nivou, iz dva osnovna razloga:

- prvi, i vjerovatno ključni razlog je taj što je društvo u tranziciji praćeno ozbiljnom ekonomskom krizom,

te je prema tome i životni standard građana na niskom nivou što bitno ograničava kupovnu moć samih potrošača,

- drugi razlog se sastoji u činjenici da potrošačka kultura nema tradiciju na onom nivou koji je karakterističan za razvijene zemlje zapadnog kulturnog kruga.

U percepciji potrošača o tome koliko su njihova prava zaštićena, nalazi istraživanja upućuju na veoma negativnu sliku. Naime, najveći broj ispitanika smatra da njihova prava nijesu zaštićena, odnosno manje od 10% njih izražava stav da su im prava dovoljno ili sasvim zaštićena.

Stavovi ispitanika o tome žko je dužan da zaštiti

njihova prava?' ukazuju da najveći broj građana smatra da su to nadležni inspekcijски organi odgovorni za zaštitu prava potrošača. U vezi sa tim, međutim, registrovan je i podatak da se, ukoliko uoče nepravilnost, odnosno smatraju da su im ugrožena prava većina potrošača ne obraća ovim organima iz čega, logički, proizilazi odgovarajući stepen nepovjerenja prema nadležnim državnim organima.

U pogledu zaštite potrošača, i ovo istraživanje potvrđuje, adekvatna zakonska regulativa je jedna od ključnih tačaka oslonca. U iščekivanju donošenja cjelovite normative regulative u ovoj oblasti, kao vrijedan analitički sud koji se može isreći na osnovu rezultata istraživanja, nameće se iskazana bojazan ispitanika da bez reforme inspekcijских službi koje se bave zaštitom potrošača Zakon, po sebi, neće moći da uspješno eliminiše prisute probleme. Mišljenja ispitanika na osnovu kojih je iskazan navedeni vrijednosni sud najvjerovatnije predstavljaju refleksiju opštijih stavova javnog mnjenja u odnosu na zakonodavstvo, to jeste uvjerenja da zakoni u Crnoj Gori uvijek postaju selektivni u njihovoj primjeni.

Napokon, kritički ton kojim odiše ovo istraživanje ukazuje da se opšti kriterijumi i zahtjevi potrošača iz godine u godinu povećavaju. Ovi pozitivni pomaci prije su rezultanta povećane konkurencije između proizvođača kao i težnje da se u ovom pogledu

sustignu standardi koji važe za EU, nego li pak što su rezultat ukupnih pozitivnih ekonomskih kretanja. U svakom slučaju daljom liberalizacijom tržišta, kao i dovođenjem tržišnih standarda na nivo EU, podizaće se i stepen potrošačke kulture u Crnoj Gori.

***

Rezultati istraživanja: "Političko javno mnjenje Crne Gore" prezentovani su na konferenciji za štampu 15. septembra 2005. godine u prostorijama PR Centra. Istraživanje je obavljeno u periodu od 2-7. septembra 2005. Primijenjen je CEDEM-ov standardni dvoetafni stratifikovani uzorak. Anketiran je 1021 građanin u 9 crnogorskih opština. Na konferenciji su govorili: **doc. dr Veselin Pavićević**, rukovodilac Odjeljenja za empirijska istraživanja i **mr Miloš Bešić**, sociolog-metodolog. Projekat je podržala fondacija Institut za otvoreno društvo, predstavništvo u Crnoj Gori.

Rezultati istraživanja sprovedenih u periodu od aprila 2004. do januara 2005. godine publikovani su u godišnjaku Javno mnjenje Crne Gore.

Napomena: Kompletni rezultati istraživanja mogu se pogledati na CEDEM-ovom sajtu: www.cedem.cg.yu

Istraživanje javnog mnjenja Crne Gore - septembar 2005

Istraživanje je sprovedeno na stratifikovanom dvostrukom uzorku sa slučajnim izborom ispitanika u finalnim jedinicam. Ukupno je anketiran 1021 ispitanik iz 9 crnogorskih opština. Anketiranje je obavljeno u intervalu od 2 -7. septembra 2005. Projekat "Javno mnjenje Crne Gore" podržan je od fondacije Institut za otvoreno društvo, predstavništvo Crna Gora (OSIM).

Odnos prema pokretima u Crnoj Gori		
%	maj'05	sep'05
Pokret za nezavisnu evropsku Crnu Goru	35.7	39.2
Pokret za evropsku državnu zajednicu SCG	34.0	38.9
Ne podržava djelovanje ni jednog ni drugog pokreta	23.7	16.4
Ne može da se opredijeli	6.6	5.5

Odnos prema nezavisnosti Crne Gore - Struktura odgovora na pitanje: "Ako bi se sutra održao referendum o državnom statusu Crne Gore."				
%	okt'04	jan'05	maj'05	sep'05
Za	42.5	44.5	40.5	41.6
Protiv	36.7	40.5	36.0	34.5
Nema odredjeno misljenje	21.8	15.0	13.4	13.8
Ne bi izašao na referendum	-	-	10.1	10.1

Pojedinačni rejting partija - struktura odgovora na pitanje: "Ukoliko bi na prijevremenim parlamentarnim izborima umjesto koalicija partije nastupale samostalno, za koju od njih bi glasali?"

	Jun 2004	Okt 2004	Jan 2005	Maj 2005	Sep 2005
1. DPS	23.3	26.1	25.5	25.5	26.2
2. SNP	10.3	8.1	7.9	7.7	7.3
3. LSCG	6.5	2.0	0.9	-	-
4. SNS	2.4	2.4	3.7	7.3	8.4
5. SDP	4.0	4.2	5.3	4.1	3.5
6. SRS /V. Šešelj/	4.4	3.8	3.7	2.8	4.4
7. NS	2.2	2.6	2.3	2.5	1.3
8. NSS	1.0	0.9	1.2	0.8	0.5
9. DUA	2.0	1.6	1.8	1.3	1.4
10. DSCG	0.2	0.3	0.3	0.5	0.5
11. GP	0.7	0.5	0.6	0.9	1.3
12. LPCG	-	-	0.8	1.5	2.1
13. GZP	10.1	10.1	7.8	11.3	9.1
14. DSS	1.6	0.9	1.0	1.6	0.3

Pojedinačni rejting političara - javnih ličnosti /rang prema srednjoj ocjeni dobijen na osnovu stavova ispitanika na ponuđenu mogućnost da navedene ličnosti ocijene ocjenama od 1 do 5/

	Jun 2004	Avg 2004	Jan 2005	Maj 2005	Sep 2005
1. Milo Đukanović	2.61	2.66	2.63	2.67	4.40
2. Filip Vujanović	2.63	2.58	2.54	2.54	3.94
3. Svetozar Marović	2.65	2.49	2.35	2.43	3.29
4. Slobodan Milošević	2.26	2.20	2.28	2.33	1.32
5. Vojislav Koštica	2.18	2.12	2.09	2.12	1.44
6. Ranko Krivokapić	2.19	2.29	2.27	2.21	3.74
7. Miodrag Živković	2.45	1.95	1.83	1.87	2.00
8. Predrag Bulatović	1.95	1.74	1.84	1.84	1.44
9. Božidar Bojović	1.97	1.86	1.88	1.90	-
10. Dragan Šoć	2.14	2.03	2.01	2.07	-
11. Vojislav Šešelj	2.18	2.12	2.11	2.14	1.43
12. Zoran Žižić	2.06	1.98	2.09	2.01	1.37
13. Nebojša Medojević	3.00	3.03	2.86	2.95	2.73
14. Andrija Mandić	1.99	1.91	2.04	2.11	-
15. Amfilohije Radović	2.87	2.67	2.78	2.61	1.72
16. Boris Tadić	2.27	2.45	2.24	2.39	2.19
17. Krsto Pavićević	-	-	-	1.81	-
15. Neku drugu	2.0	2.0	2.0	2.5	1.2
16. Ne zna	9.9	11.2	11.0	8.9	12.5
17. Ne bi glasao	19.3	23.3	24.2	20.9	19.9

Članstvo u međunarodnim organizacijama - struktura odgovora na pitanje: "Da li bi, po Vašem mišljenju, Crna Gora, bilo da je samostalna ili u državnoj zajednici sa Srbijom trebala u budućnosti da bude:

1. Članica Evropske unije						%
	Jun 2004	Avg 2004	Jan 2005	Maj 2005	Sep 2005	
1. Da	81.2	82.4	78.9	80.1	77.0	
2. Ne	4.6	5.5	6.1	5.6	6.4	
3. Nema određeno mišljenje	14.2	21.1	15.0	14.3	16.6	
2. Članica NATO saveza						%
	Jun 2004	Avg 2004	Jan 2005	Maj 2005	Sep 2005	
1. Da	35.2	39.3	34.9	35.7	33.3	
2. Ne	36.3	35.6	37.9	35.0	34.6	
3. Nema određeno mišljenje	28.5	24.1	27.2	29.3	32.1	

2. Saradnja sa Tribunalom u Hagu						%
	Avg 2004	Jan 2005	Maj 2005	Sep 2005		
1. Da	44.5	44.8	44.9	47.4		
2. Ne	41.7	38.3	39.3	33.1		
3. Nema određeno mišljenje	13.8	16.9	15.8	19.5		

Ideja o stvaranju Unije Nezavisnih Država Srbije i Crne Gore

%	okt'04	jan'05	maj'05	sep'05
Da	37.1	36.6	31.4	31.2
Ne	40.7	42.1	42.2	39.3
Ne zna,nema mišljenje o tome	22.2	21.3	26.4	29.5

Crna Gora se u spoljnoj politici treba oslanjati na:

	Nimalo	Malo	U velikoj mjeri	U potpunosti	Ne može da procijeni
1. EU	10.6	18.9	33.9	26.0	10.6
2. SAD	36.4	22.9	17.0	11.6	12.0
3. RUSIJA	33.0	27.2	15.8	9.9	14.1

Napomena: 29.7% ispitanika smatra da se Crna Gora u spoljnoj politici ne treba oslanjati ni na koga posebno

Povjerenje u Institucije			
Koeficijent povjerenja	jan '05	maj '05	sep '05
Srpska pravoslavna crkva	3.28	3.45	3.27
Vojaska Zajednice SiCG	2.56	2.74	2.69
Predsjednik CG	2.56	2.63	2.61
Vlada CG	2.42	2.53	2.50
Policija CG	2.45	2.52	2.51
Crnogorska pravoslavna crkva	2.24	2.33	2.28
Sudstvo CG	2.36	2.46	2.48
Skupstina CG	2.38	2.48	2.43
Predsjednik Zajednice SiCG	2.23	2.39	2.40
Skupstina Zajednice SiCG	2.01	2.25	2.18
Savjet ministara Zajednice SiCG	1.97	2.22	2.17
Političke partije u Crnoj Gori	-	2.07	1.99

Dosadasnji učinak vlade Mila Đukanovića				
%	okt'04	jan'05	maj'05	sep'05
Veoma nezadovoljan	35.9	35.0	36.2	33.4
Uglavnom nezadovoljan	17.7	19.2	19.0	17.7
Ni zadovoljan ni nezadovoljan	25.3	25.2	22.4	25.9
Uglavnom zadovoljan	15.1	14.2	15.7	17.9
Veoma zadovoljan	6.0	6.4	6.7	4.7

Održavanje referenduma u proljeće 2006			
%		maj'05	sep'05
DA		35.6	38.7
NE		32.7	24.4
Ne zna, nema mišljenje o tome		31.7	37.0

Međunarodne konferencije na kojima su učestvovali predstavnici CEDEM-a

Srdan Darmanović

17. - 19. jun 2005. Firenca, Italija

Održao predavanje na temu "Crna Gora u procesu približavanja EU", na okruglom stolu u organizaciji Univerziteta iz Firence.

Srdan Darmanović

13. - 15. jul 2005. Brisel, Belgija

Posjeta institucijama EU u organizaciji Instituta za otvoreno društvo. Predstavio CEDEM-ov izvještaj o dostignućima reformi u Crnoj Gori na sastanku predstavnika civilnog sektora Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Bugarske, Kosova i Albanije, u Odjeljenju za proširenje EU.

Takodje je imao sastanke sa Doris Pak, članom Evropskog parlamenta, Stefanom Lene-om, savjetnikom visokog predstavnika EU za spoljnu politiku, Havijera Solane, predstavnicima Stalne misije Austrije i Francuske u EU, kao i razgovore u King Boduen Fondaciji.

Srdjan Darmanovic, Veselin Pavicevic

Podgorica, 22. - 25. septembar 2005

Međunarodni ekspertski okrugli sto „Pravni aspekti referenduma u Crnoj Gori u kontekstu međunarodnog prava i prakse”, u organizaciji Instituta za otvoreno društvo

Posjetili su nas ...

Jan Haukass – sef Posmatracke misije EU u Crnoj Gori

Roderic Moore – zamjenik ambasadora USA u SiCG

Arlene Farill - konzul USA u Crnoj Gori

Novinar časopisa Die Welt

Novinar časopisa Financial Times

Novinar časopisa Republika